1606

LAVDATIO BERNARDINI STEPHONII

SOCIETATIS IESV

AD S. P. Q. R.

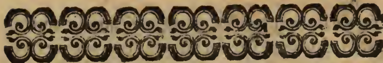
Habita in ſunere FLAMINII DELPHINII Ferrarienſium, Equitum Magiſtri.

ROMAE, Apud Aloiſium Zannettum. MDCVI.

SVPERIORVM PERMISSV.

BIBLIOTECA NAZIONALE
TORINO

S. P. Q. R.

MARIVS CELSVS S. P.

E Flaminij Delphinij, auũculi mei nomen, quod ex funebri laudatione Bernardini Stephonij beneficio in omniũ memoria ſermonibuſq; viuit ingenti bonorum mœrore propediem interiret, cõſulendum videlicet publica typorum teſtificatione illi monumentum fuit: vnde æternam tanto viro famæ celebritatem doctiſsimi cuiuſque conſenſio pollicetur. Incurram (ſat ſcio) in aliquam ſcriptoris indignationem, qui vel ſurreptam, vel extortam orationem ipſo inuito euulgauerim; ſed Flaminij gloriam, vel cum iſto Bernardini incõmodo tanto cumulo non augere nefas putaui; quando cum homine ſuauiſsimo, ac mitiorum præſertim Muſarum alumno redire in gratiam non erit (vt arbitror) perdifficile. Ille quidem tum ad ſuam, tum ad illorum immortalitatem natus, quos ſemel ſuis inſerendos ſcriptis iudica-

uit, vbi de me expoſtulare volet cũ amicis verebitur (credo) ne in hac ſui nominis obſcuritate quã, tantopere amplectitur, Flaminij clariſſimi Ducis, bellicæ laudis, atque adeo Romæ ipſius obſcuritatem amare videatur. Quod ſi adhuc animo erit ſubinfenſo, antiquo huius ciuitatis iure prouocabo ad vos, quorum vt dignitati ſtudere: dedi operam, vt virtutes, quas honeſtiſsimo funere in Capitolio decorandas cenſuiſtis, in Illuſtri ſcriptoris egregij monumento, poſteritas, propoſitas haberet ad imitandum. Valete.

LAV-

LAVDATIO.

Mnium cuiuſcumque ordinis ho
minum, quos è numero viuorũ
præclarum aliquod Reipublicæ
munus obeuntes,ſera,cita, mors
abſtulit:nemini, Quirites,neque
lubentius, quàm amico: neque
liberalius, quàm bellatori: neq;
iuſtius, quàm Romano grati do
loris hæc acerba ſolatia impendi decet.Nam & eorum,
quibus cum iucundiſſimè viximus, in egerendo deſi-
derij mærore ſenſum ipſum humanitatis,quamuis aſpe
rum, atque intractabilem, lacrimis exulcerare ſuper-
ſtiti iucundiſſimum eſt:& iucũditatis extinctæ memo-
riam immortalem iuſta luctuoſæ beneuolentiæ ſignifi-
catione proſequi glorioſum. Ijs vero qui Reipublicæ
cauſſa procul ab domo bellicæ gloriæ cupiditate pro-
uecti patriæ fructu, ciuium commodis, ſuorum conui-
ctu optatiſſimo carere:caput obiectare periculis: vitam
naturæ debitam virtuti reddere maluerunt : ecquod,
obſecro, tàm infinitũ gratiarum genus excogitari po-
teſt: quod aut impiè negatum velis,quibus omnia tam
piè debeas: aut parcè redditum, quod ſatis abundè
perſoluere,neque pro illorum meritis,neque ex tua di-
gnitate poſſis?At Romanum hominem,vt hunc Flami-
nium fortiſſimum virum, & ipſum cum primis nobilẽ,
& cum pleraque nominis nobilitate permultis, ijſque
honeſtiſſimis coniugiorum affinitatibus,ac propinqui-
tatibus mixtum, in tanta rerum vrbanarum affluentia
natum, atque innutritum: qui nihilo ſecius maiorum
ſuorum aſſidua recordatione ſtimulatus ad omnẽ lau-
dem animo capeſſat:manu ſuſtineat omnium commu-

ne pa-

ne patrocinium nationum: qui publicum humani generis Asylum, æternam hanc in principe gentium Vrbe sanctitatis Arcem,& regium Vaticani fastigij principatum, vbi res ita postulet, interpositu corporis,atq; ancipiti sui capitis dimicatione propugnet: huius inquam pectoris Romanum hominem omnium gentium saluti natum, hunc vt ita dixerim alumnum, & custodem publicæ quietis nunquam in communi caussa spiritum profundere dubitantem, si quis ex humanis ereptum hac vestra testificatione publicæ beneuolentiæ, atque hoc ciuilium exequiarum honore, sine magno ingrati animi scelere, sine vera reprehensione sapientum, sine iustissimo bonorum odio, sine reliquorum hominum insanabili offensione fraudari posse dixerit: is nullum habet sensum humanitatis Quirites. Periclē scribit Tucydides Oratorem magis aliquanto sapientum litteris armatum, quam bellicæ virtutis opibus instructum Imperatorem, in ea laudatione, quam is summum Magistratum gerens ad sepulchra militum more maiorum in suburbanis Atheniensium parentalibus habuit; antequam ad caussæ caput adcederet, accuratè descripsisse iustissimæ reipublicæ formam: tum fructum honestissimæ pacis:tum vberrima legum,& Iustitiæ commoda commemorasse: quibus,vt erat disertissimus, luculenter explicatis, addidisse postremo militū illorum magnifica præconia virtutis: vt diceret, quod superstites Athenienses essent: quod beati,quod florētes, quod præter cæteras gentes sapientissimi iucūdissimis iustitiæ commodis in altissima pace fruerētur: illorum sine controuersia iuuenum esse certissimum, ac maximum munus, nulla vnquam ingratæ posteritatis reticentia obruendum: qui Ciuium otium, cruento suo negotio: patriæ salutem sua cæde texissent. Nec sanè mi-

nè minus egregiè videtur apud latinum Homerum vltimus ille Romani nominis conditor:

„ *genus vnde latinum*
„ *Albanique patres, atque altæ mœnia Romæ*:

cæsos in acie Victores honore memoriæ prosecutus:

„ *Ite ait, egregias animas, quæ sanguine nobis*
„ *Hanc patriam peperere suo: decorate supremis*
„ *Muneribus.*

Meritissimo profecto. sed si nihil præterea ad supremū istum muti cineris honorem adijcis: nisi quod potius est, addis ad tumulū: vide ne nimis illiberaliter ijs gratiam retulisse videaris: qui liberalissimè tibi victoriæ fructum laborum suorū discrimine, dignitatem nominis vulnerum dedecore, salutis diuturnitatem immaturæ mortis acerbitate pepererūt. Extincto corpori sepulturam paras. Ergo deterioris in nobis partis ornamenta quæris: quæ præstantior sine munere prætcritur. Immortalis animi naturaquiddam amplius pro sua dignitate requirere videtur ex te: quod intermori non possit: quod obseruari velit. Funeris apparatus, sepulturæ conditio, sepulcri constructa moles, testesq; temporum litteræ sunt aliquid, non nego, Quirites. Sed nō in isto sunt omnia. Nihil enim per Deum immortalē, nihil illi præterea virtuti reddendum est, quæ dulcissimum vitæ spiritum repræsentare reipublicæ præclarū sibi, magnificum suis, gloriosum Patriæ, fructuosum Ciuibus, quamuis luctuosum omnibus iudicauit? paucas ne lacrimulas, quibus nihil arescit citius, ex tuis oculis facilis illa vis vberrimi sanguinis impetrabit: cuius infinitum beneficiū nulla consequentis ætatis obliuione delebitur? Tumulo ne condes illud exangue corpus: cuius in aduersis vulneribus expressa monumenta cernis, & suæ virtutis, & dignitatis tuæ? ciusne

cine-

cineres dumtaxat humi ſepultos eſſe patieris: qui ſi diu tius viuere voluiſſet; ſuauiter ipſe non viueres? Quidlibet profectò congeras in ſupremum tătæ virtutis ereptæ diem: Si rectè rem æſtimare volueris, infinitis partibus inferius eo eſſe reperies: quod in omnem æternitatem, vt quod aptius cum ſua dignitate conſentiat, æterna vis illa mentis tui capitis cuſtos, patriæ propugnatrix, æquitatis vindex, prodiga ſui ſanguinis iuſtiſſimè ex te repoſcet. Quid igitur illud eſt, quod illorum vitæ breuitatē digna memoris animi reſponſione compenſare videatur? Aliud alijs fortaſſe fuerit præſtabilius gratiarum genus. Equidem nullum aut honorificentius memoriæ munus, aut verius gratæ voluntatis officium à viuis exigere crediderim immortalia promerita mortuorum: præterquam ſi præclaras eorū virtutes animo complexus colas apud te beneuolentia ſempiterna memoriam tuorum: quo ſimilitudinem in te præſtantiſſimæ mentis moribus effingas: & egregias illorum laudes cæteris ad exemplum in illuſtri monumento ponas. Hominis terrena pars terræ, ſumtu quo decet, communi lege mandetur. Animis immortalibus immortale ſepulchrum exſtruendum eſt. id non in marmore, non in ære ſumtuoſius, quàm in viuorum pectoribus, animiſque gratorum ciuium excidi poteſt. Vt quorum memoriam omnis terra complectitur: famam nulla concludit: eorum oſſa certis ſepulchri finibus terminentur: animi viua dignitas in mentibus poſterorum imitatione celebretur. Hanc memoriæ vitam voco: vbi ſuum cuique decus poſteritas rependit: quod in quoque pulcrum non celebrando magis, quam imitando. Nec ſeria carmina poetarum: nec honor æternus annalium verius: quam hæc impreſſa mentibus, expreſſa moribus beneuolentiæ prædicatio nominis

diutur-

diuturnitatem parit. Admiratio virtutis virtutem colit. Eadem prædicatione percrebrescit: æmulatione propagatur. Quippe necessitas magnum imbecillitatis humanæ patrocinium absolutam formam honestatis abiunctam à sensibus, ac tantum cogitatione depictã totam animo concoquere non potest: positam in exẽplo potest. At enim cum omnes omnia fortibus debẽt: tum ij maximè debent: qui se totos ad excolendum animum in sapientiæ tranquillum otium, ac Religionis tutum negotium abdiderunt. Quippe quibus vt securitatis suæ fructus constaret: virorum videlicet fortium trepidationibus exudandum fuit. Etenim neque sedata studia sapientum inermes litteræ defendunt: vbi bella circumtonant: neque piorum ciuium sanctitas in templis tuta versatur: si patriæ muros hostium aries verberauit. Cætera meditamenta pacis nihil securum tibi, nihil salutare tuis expedient: nisi præsto sint manu promptissimi Iuuenes: qui suis corporibus obiectis protegant meditantem. Instat hostis ad fines: militibus excurrendum est: castris educta pubes salutem, dignitatem, tranquillitatem tuam in manu gerens prælio cum hoste decernit: & communem caussam gladio perorat. Interea loci periculi tumultus ad te nihil pertinet: armatorum excubijs egregiè circumseptus ad sapientum exedras inter otiosos otiose de quiete disputas: & de bello, si Deo placet, oscitaris sedens. Enimuero fortium ciuium ille labor: ille sudor: ille puluis: ille, ille sæuorum iuuenum sanguis, si verum fateri volumus, non hosti, sed tibi datur. Inde tuum in otio nimirum viget ingenium, magis fortasse bellatorum sudoribus, quam doctorum sermonibus irrigatum. Telorum ille volitantium fulgor aciem tuæ mentis exacuit. Illo clangore tubarum ora

Rhetorum, plecta Poetarum, voces diſciplinarum ſo. nant. Illo vecordi vociferantium militum conflictu noſtra cordata ſocordia eſt. Illo, illo concurrentium impetu efferato placidæ tacitæque ſapientum litteræ conquieſcunt. Niſi fortè, quia nunquam in feſtis populationibus vaſtari Romanum agrum: equitumque, peditumque diſcurſu numquam latina peſſumdari prata conqueſti ſumus: quia dirutis Romanis arcibus omnia collucere flammis: omnia cæde miſceri, publica priuata, ſacra, profana promiſcuo flagitio, ſcelere, facinore, fœdari nunquam in publico, nunquam in priuato diſcrimine lamentati ſumus: idcirco minus adquietem domeſticam litteratorum pertinuiſſe dicimus commune beneficium peregre laborantium bellicoſorum. Nihil igitur diuina tua vis Flamini moderatiſſime ciuis, idemque fortiſsime bellator nobis erepte maturo tuæ gloriæ tempore, reipublicæ peracerbo, nihil ſalutares excubiæ virtutis tuæ, quam tacitè iamdudum, vtcumque deſcribit oratio mea: nihil iſta longinquæ militiæ laborioſa felicitas, & quacunque gradum faceres, albis quadrigis cum virtute circumuecta victoria contulit in commune præſidium omniū, in priuatum otium, ac commodum ſingulorum? cum te Pio V. Pont. Max. ſingulari conſilio, acerrimoque ingenio præditum adoleſcentem:& ſi quidem per Vrbanas artes ſtudia pacis agitare voluiſſes, ad omnia ſumma natum, primum ad nauale certamen, quod M. Antonio Columna Pontificio Duce, cuius præſtantiſsimi Ducis memoriam, quoad litteræ loquentur, nulla poſterorum obliterabit obliuio, feliciter certauimus ad Echinadas, abduxit à complexu Ciuiū propinquorumque diuulſum? ex quo deinde certamine maximum omnis memoriæ triumphū nobiliſsimi Ducis

eis in Romana mænia renouato maiorum exemplo per omnium ordinum acclamationes, atque plausus inuectum, te nequaquam ignobilem in turba militem prosequentem occurrentium gratulatio ciuium cum optatissime recepisset, inque iucundissimo Patriæ gremio collocasset: hæc ipsa Romanæ Virginis hostilibus exuuijs opulenta sedes: hæc perducta coloribus, auro, perlita laquearia, Victoriæque manubijs cælatæ trabes satis aperte testantur ingentem ducem ingentis certaminis præmium clarissimum triumphum: te Tyronem primi stipendij pretiũ cum auctoramento virtutis infinitam auaritiam gloriæ reportasse. Ne tum quidem quicquam Reipublicæ profuisti, cum eadem inuicta virtus te iuuenem incredili nominis cupiditate flagrantem; & vt arbitror ad immortalitatem ex recentis victoriæ sensu triumphalis Principis laudibus, quasi facibus incitatum in Belgium ad diuturnum illud, atque anceps Hispanorum, atque Batauorum cõmune discrimen abstraxit? Vbi Ioannis Austriaci Ductoris fortissimi, felicissimique primum auspicio; deinde ductu clarissimi Principis Alexandri Farnesij, qui veterum Imperatorum, & nomen adeptus, & gloriam assecutus maximam fortunam maiore virtute superauit: cum ipse voluntarius primo miles, mox equitum nobiliũ alæ præfectus quatuordecim ipsos annos in illo turbine domestici tumultus, atque in illa seditiosissimæ prouinciæ concussione posuisses: miles inuictissimos Duces habuisti semper ad prælium: quos ductor ad gloriam eras habiturus exemplum. Exinde cum te firmata iam ætate virum accurrentem ad publicum incendium armorum Germaniæ, Pannoniæq. dissidijs excitatum, Othomannicisque victorijs latissimè diffusum, vltimis Italiæ viribus, an ruinis? restinguen-

guendum in mediam quasi flammam immisit formidolosissimi belli: nihil nimia ista tui sanguinis liberalitas reipublicæ largita est? Nihil, quod in omni genere bellorum per tot annos exercitatus obsidionaliū, atque campestrium ad Germanorum fines, ad Italiæ limina Castrorum primo præfectus, Equitum deinde Magister, postremò totius Ductor exercitus, per id omne peregrinæ, ac sæpe repetitæ militiæ tempus in hostico, non in tuo Romæ caput defensione Germaniæ protexeris? nihil quod dignitatem Romani nominis amplificaueris? nihil quod latinæ virtutis memoriam diutina bellorum desuetudine languescentem apud exteras gentes quatuor, & triginta stipendiorū exercitatione renouaris? Cum vero proximis hisce Pannonicis, Illyricis, Germanicisque motibus Romani Pontificis auctoritate munitus, & copiarum Italiæ fidissima beneuolentia septus Austriam, Istriam, Carintiam, Croatiam, Celticam, Daciam, Mœsiam, ad Canisium, ad Comarim, ad Iauarinium, ad Istrigonium fortiter defenderes: hostium præsidia deijceres: Italiam barbaris intercluderes: belli latissimè sparsi reliquias omnibus vestigijs indagares: munitissimas arces reciperes: opulentissimas Vrbes aut propugnatas viribus obtineres: aut expugnatas victoribus aperires: libertatem in oppida: religionem in templa reduceres: nihil in cammune commodum afferebas? nihil agebas? cum hostium communium impetum non Italiæ solum, aut Germaniæ, sed totius Europæ, atque adeo terrarum orbis vniuersi ceruicibus imminentem continentibus tot annorum certaminibus, quantum inte fuit sæpissimè depuleris, retardaris, oppresseris: nihil omnino reipublicæ contulisti? Ego vero Quirites non solum vestrum hunc fortissimum bellatorem ni-

hil in commune contuliſſe non dico: ſed etiam maximum omnium, ac fructuoſiſsimum munus detuliſſe contendo. Quis enim adeo rerum omnium hebes iudex eſt: quin infinitam Othomannici Tiranni cupiditatem, deteſtandamque imperandi libidinem intelligat? cuius inhumana crudelitas, ac facinoroſiſsima cum inexpiabili totius humani generis odio coniuncta ſuperſtitio nefarium bellũ gentibus omnibus indictum: at Chriſtianæ Reipublicæ nominatim illatum, annum iam prope milleſimum cum Romanorũ Imperatore Chriſto Regũ Rege continenter gerit. An ille, qui ſibi totius orbis terrarũ imperiũ dementiſſimè deſtinatũ impudẽtiſsimè depoſcit: auidiſsime concupitũ audaciſsima ſpe deuorauit: & magna iã ex parte funeſtiſsimè decocto, quod reliquũ eſt ſceleſtiſsimo conatu funditus exhaurire non dubitat: ſi, quod iã nimiũ diu feliciter molitur, maritima Græciæ, Terreſtria Germaniæ, Pannoniæq. clauſtra perrumperet: hæreret in gradu ſcilicet? impetum ſuſtineret? victoriæ temperaret? admiſſam in omne facinus, ac pronam in exitiũ omnium libidinem cohiberet? felicitatis ſuæ fræna repræhenderet? Italiæ videlicet florentiſsimis oppidis parceret? integrum adhuc non tam militum virtute, quam religione populorum, ac ſuperum excubijs Latium cuſtoditum vellet? intactum relinqueret? imbutum ſemel Illyricorum cruore mucronem Romanorũ iugulis nollet impreſſum? Has arces, hæc ſanctiſsima templa, gentium hoc commune perfugium, hanc Arã humanæ ſalutis, auguſtiſsimamque cortinam veritatis: hoc religionis, Pietatis, Sapientiæ, virtutum omnium multo præclariſsimum domicilium, Cæleſtiumque firmiſsimum propugnaculum inuiolatum ſibi, ſacroſanctum ſuis, religioſum nobis eſſe pateretur? An

potius

potius (quod omen in illius teterrimæ belluæ funestissimũ caput auertat Deus) id, quod insatiabiliter concupiuisset, facinorosissimèque tentasset: non idem (si quo successu sibi recludat Italiam) superstitionis suæ fœdissimo cadaueri Germanorum excidijs, vastitatibus Romanorum, templorum incendijs, sacrorum cineribus, insepulta Romæ sepultura, deuoto denique bonorum omnium sanguine, atque internicione, crudelissimè parentaret? Quamobrem si hæc auditu fœda, si perpessu aspera, si intolerabilia, deprecanda, atque execranda sunt: profecto nullam parem gratiã oratione consequi, nullum cogitatione complecti possumus tam eximium ac tam singulare monumenti genus: quod Flaminio fortissimo viro, Reique Christianorum publicæ cupidissimo debitum esse fateamur: qui ne quid tale pateremur aliquando, quoad vixit, terra, marique pro virili parte contendit. Diuina verò sunt, præstantissima sunt Qurites: nec Romana magis, quàm humana dicenda sunt, hoc est cum totius hominum generis societate coniuncta: quæ bella pro gentium omnium salute contra gentium omnium parricidam: pro rerum omnium statu contra nefarium rerum omnium euersorem: pro sacrosanctà Regij Sacerdotij dignitate contra scelestissimum carnificem Regum, Prædonemque Regnorum à Flaminio suscepta semper, & bellata sunt. Vbi cum perfidia fides, cum superstitione Religio, cum scelere Pietas, cum libidine continentia, cum auaritia liberalitas, cum temeritate costantia, bona spes cum omnium bonorum desperatione dimicat. Vbi denique Veritas, Sapientia, Iustitia, sanctitas, honestas, fortitudo, virtutes omnes cum vitijs omnibus, cum audacia, cum turpitudine, cum prauitate, cum iniquitate, cum dementia, cum

vanitate

vanitate disceptant. Ac, si nullis secũdæ fortunæ blandimentis inuitatus, nullis patriæ delinitus illecebris; si suscepto magno aliquo rei familiaris, aut existimationis incommodo principum gratia, commendatione nobilitatis exutus: si nudus ab amicis: inops à propinquis: desertus ab omnibus Flaminius sic fuisset: vt quoniam suffragatione generis, & virtutis ad amplissimos honores eniti non posset more maiorum suorũ: nec in medio saltem populo concessis diuitum voluptatibus cum otij dignitatę frueretur: animum inducere necessario debuerit ad exiguum tempus peregrinari procul: sub pellibus esse: terroribus bellorum vires corporis, animique deterere: ærumnosam ætatem aspero vitæ cultu duriter exigere sub armis: de corpore, de capite quotidie dimicare: quo suo periculo suis ciuibus optata pax, ac tranquilla libertas cum honestate contingeret: numquid esset caussæ, cur pro breuissimo compendio laborum tantorum apud gratissimos ciues, omnia, quæ numerantur amplissima, tàm magnificæ despicientiæ ciuilium commodorum exstare monumenta nollemus? Nunc vero cum magnis fortunæ præmijs refertissimus, naturæ maioribus præsidijs subornatus & potentium amicitijs maximè floreret: & pleramq. nobilitatem omnium nominum, quæ coniunctissima putantur, cognationum, affinitatum, amicitiarum caritate sic amplexus esset: vt in perampla re domestica, in clarissima Romæ luce versari: premere vestigia maiorum: in antiqua possessione bene collocatæ laudis hærere cum dignitate posset: merita profecto, sicut decet, haud æstimet, qui conseruandæ reipublicæ studiosissimum hunc virum immortalibus honoribus afficiendum neget: cuius omne curriculum ætatis, ac virtutis elaboratum est in ærumnosissima

defen-

defensione publicæ quietis: in trepidationibus bellorum:in certaminum discriminibus: in peregrinationibus longinquis: in asperitate vitæ. Vos, vos appello Quirites, vos laboriosissimi bellatoris huius affines, cognatique clarissimi. Vos Delphini, qui Flaminio dedistis paternum genus: Vos Micinelli, qui maternum. Vos Rodulphi, qui peruetustam Delphinorum nobilitatem cum antiquissimo vestri generis splendore geminastis: cum Flaminium vobis generum, & Delphinorum necessitudinem optauistis: Vos Lancellotti: Vos Celsi: Vos Alterij: Vos Victorij: Vos Maximi claritudine generis, nominis amplitudine, celebritate famæ, virtutis existimatione summam apud Ciues, summam apud Principes gratiam consecuti: quorum in singulis familijs singulæ Flaminij sorores lectissimæ fœminæ honestissimum in Matrimoniũ collocatæ satis magna videbantur inuitamenta naturæ, quò iucundissima vestrum consuetudine Flaminius vobis luce carior nullo puncto temporis careret: nisi virtutis hortamenta maiora fuissent: omni propemodum spatio temporis, vt careret. Nam quæ vis alia, quæso vos nisi publicæ rei tuendæ studium incredibile Flaminium inflammauerit: vt desperatis, vel non expectatis potius, & neglectis, certè non magnopere concupitis hominum vrbanorum suauitatibus, emolumentis, ornamẽtisque pacis animum ad tumultus, ad cædes, ad arma conuerteret? offensiones erant domesticæ? at vobiscũ coniunctissimè viuebat. Aequalium ciuium obtrectationes? at in oculis ferebatur, in omnium animis habitabat. Rei familiaris angustiæ? at abundabat. Patrimonium, quamuis amplis sororum nuptialibus, ac sponsalibus instrumentis, tamque multis dotalibus decessionibus imminutum: diligentia tamen, & fruga-

galita-

galitate Marij Delphinij Patris honestissimi viri egregie constitutum in soli rebus, ac fundi: collocupletatum vectigabilibus prædiorum: stabilitum in pascuis, atque cultis: in pecuniæ nominibus, ac Syngraphis collocatum: in optima fide compositum socialium rationũ ad lautitiarum elegantiam, & si voluisset, ad luxum, atque ad vrbanæ vitæ splendorem, certissimum, ac fructuosissimum erat. An iuuenilis eum ardor impulerit, & quædam exultantis audaciæ inconsiderata temeritas? quid illius quæso consilio grauitate, morumque temperatione constantius, & moderatius fuit? an intractabilis animus, atque horrida quædam uis, immanis, agrestisque naturæ? nihil illius ingenio commodius: nihil facilitate tractabilius: nihil ea lenitate iucundius, aut elegantius habebatur. Fortasse libido fuit cædis, ac sanguinis. Humanissimus erat. Fortasse prædæ cupiditas, & rapinæ fuit. Immo de tot victorijs præter honestas vulnerum cicatrices domum reportauit nihil. Contra vero quid iucunditatis habeat natale solum Quirites: quid Romani cæli spiritus animalis: quid augustissima species huius Vrbis: in qua cum optimo cuique nõ Ciuiũ solum, sed etiam externorum: tum omnibus eius ordinis hominibus aditus ad omnem laudem, vitæque honestatem patuit semper amplissimus: quid vestra grauitas, atque costantia: quid incredibilis humanitas: quid dignitas, & elegantia grauissimæ disciplinæ: quid Christianæ rei splendor, amplitudoque sacrorum: quid Pietas, Religio, Sanctitas, quæ apud alios diuersorium, apud vos domicilium collocauit: quid vniuerso terrarũ orbi religiosissima limina tẽplorũ: quid ædium sacrarum elegantissimæ descriptiones, sumptuosissimæque moles: quid vetustissima, atque ipsis

propemodum exordijs naſcentis Eccleſiæ, auguſtiſsimorum æqualia propylæa tectorum: quid intimæ Cæleſtium ſedes, adytique penetrales: quid arcanus ſanctiſsimi Numinis afflatus, ac tacitus ille beatorum ſenſus animorum, quem è veſtibulis templorum: quem è penetralibus ſacrarum ædium: quem è ſanctorum tumulis, ac cauernis: quem ex ipſius vrbis venis, vt ita dicam ac prope viſceribus haurimus: diuorum quà memoria conſecratæ: quà ſepulchris auctæ: qua ſanguine reſperſæ: qua cineribus animatæ. Vno verbo Roma magiſtra gentium, Parens, & ſacrarium virtutum, quid dignitatis, & iucunditatis habeat, ne videar auribus ſeruire, non dico: tantum id affirmo: niſi ferreus plane ſit: niſi penitus omnem ſenſum humanitatis amiſerit: maiore, quam vſitata, atque humana virtute corroboratum animum habeat neceſſe eſt: quem tot, tantarumque rerum vſura tam caſta, tam ſuauis, tam fructuoſa, tam facilis, tamque expedita non tangat. Equidem mihi Flaminij vocem audire videor præ Reipublicæ dignitate iucunda Patriæ commoda pro nihilo ducentis: ac fortiter in caſtra properantis: ſibi voluptates, & opes: ſibi honores, ac magiſtratus habeant Ciues mei: ſint, vt par eſt optimos eſſe, beatiſsimi, ſint florentes. In ſanctiſſimo cariſſimæ patriæ complexu, in placidiſsimo pacis otio conſeneſcant. E quidem ex uberrimis liberaliſſimæ Patriæ promiſsis ſolā mihi iuſtiſſimæ libertatis, & tranquillitatis eius laborioſam defenſionem depoſco. Abibo: peregrè militabo: mecum ex ampliſſimis eius bonis militare viaticum & caſtrenſe ſtipendium imaginem optimæ Parentis efferam animo inſculptam meo: tum labores, ſudores, ærumnas, ſtudio ſalutis eius ac nominis exanthlandos. Ex auito patrimonio

memo-

memoriam auorum: è victrice quondam gentium, ac Regnatrice terrarum Vrbe, priscæ virtutis æmulationem piam: è Magistra cælestis sapientiæ ciuitate, caussam pulcherrimæ veritatis: è nationum omnium sanctissima Parente, fortem ac constantem pietatem efferam. Ister, & Albis, & Rhenus iam mihi nomina pulchra sunt. Fluat alueo suo Tyberis meus superis gratissimus amnis, nullis meorum Ciuium cadaueribus inquinatus. Stet Capitolium fulgens: imperet nationibus pietate latius, quam olim armis, æterna Veritatis sede fundatum Vaticani Sacerdotij culmen. Mihi, si pius esse velim, si fortis, si vere Romanus, quamuis ærumnosa, voluptati decorique sit iusta tantarum rerum, ac longinqua defensio. Est mihi tanti vortices Danubij vel meo sanguine decolores: & interfectorum cruore tabentes niues: & astrictas æterno Borealis verticis rigore glacies pugnantium anhelitu, sudore cædentium, cæsorum tabo, ac sanie resolutas cum temperatione mitissimi cœli, cum amænitate Latij, cum aspectu pulcherrimæ Vrbis, cum optimorum Ciuium vrbanitate mutare. Illa me communis exitij pestis è Thracijs egressa gurgustijs vocat. Illam, illam ad Illyricos fines proximè sonantem, ac manantem quotidie latius: illam omnia funestissimè depascentem, & luctuosissima conflagratione Regnorum, humana, diuina pariter inuoluentem flammam, antequam ex illis angustijs huc erumpat, quoad vnius animæ profusio valebit, nisi viribus opprimam, cadauere retardabo Me viuo, si se reipublicæ moderatores audient: si se Cæsares, Reges, Pontifices excitabunt: hostes diffident sibi: nec vnquam ad hanc sanctitatis arcem dementissimæ superstitionis aspirabit furor. Vt hæc nostra salua sint: illic apud exteros sudandum est.

Hæc intima terrarum præsidia nequaquam obtinebimus: nisi nobis illa Pannonum, illa Celtarum extima limina siue viuis, siue mortuis obtinentur. E Germaniæ propugnaculis: ex aggeribus Pannoniæ Capitolium ac Vaticanum, diuinissima mihi nomina, nisi victoria, certe sanguine tutabor. O mihi præclaram mortem, quæ naturæ necessitati, totque rerum humanarum casibus imminentibus, ac repentinis debita, gentium omnium parenti potissimum, & Veritati soluitur. Hic sensus: hoc institutum: hæc Flaminij vita fuit: à suis abesse longè, quò prodesset omnibus: oculorum desiderium animi pietate, gloriæ cupidinem laborum tolerantia lenire: patriæ, cuius aspectum oculi concupiscerent, dignitatem tueri manu. Verum hæc quamuis præclara, quia remota quorundam animos admiratione non tangunt, propiora fortasse tangunt: externa mittantur, ad nostra veniamus. Cedo quid tantum oportunitatis percipi potest è naualibus, maritimisque rebus; quod in Flaminio Pontificiæ classis præfecto, militarium rerum terrestrium atque naualium prudentissimo, iure desideretur? Ille quidem, quod se non idem opere pretium facere maritimis periculis intelligeret, quod terrestibus certaminibus fecisset: vt erat facetissimus iocis irridere solebat præfecturam suam: cum sè modo salsum ex insulso prætorem esse factum: modo fortunatissimum esse se, cui ne si velit quidē, deesse posit rudentibus apta fortuna: modo terrenum se non Tyrrenum Delphinum diceret: cum tamen Tyrreni maris Romana littora tāto consilio, ac vigilantia tutaretur: ea celeritate præteruehi, quocunque piratarum suspicio vocasset, ea contentione remorum, atque ventorum aduolare crederetur: vt nullum prædatorium nauigium ad Tarra-

cinen-

cinensium, & Antiatum: fines nullum ad Falerias, & Pontinas: nullum ad Veliternas, & Tiberinas: nullum ad Portuenses, & Veientanas oras appulsum audierimus aliquando, quin confestim Flaminij virtute repulsum, depressumue sit. Itaque per totum id Flaminianæ Præfecturæ tempus, fida custodia citissimæ classis oportunis locis vndique defensis: & Populi Romani maritimis illis horreis egregiè munitis: tutus ab infestis prædonum exscensionibus apertis & clandestinis, nullum in frugibus, nullum in pecore, nullum in hominibus detrimentum Anagninus, Vfentinus, Coriolanus, Ostiensis, Veientanus ager accepit. Age quantum & illud publicum beneficium est? quam ipso genere magnum? quam numero varium? quam specie præclarum? quam commemoratione iucundum? quam experientia formidolosum? cum enim Innocentio Nono, Gregorio XIV. Sixto V. Pontificibus maximis, quos honestissimè nominatos volo, tam proiecta, atque audax vbique gladiorum licentia grassaretur: vt infesta sicariorum impunitate nihil neque cultum, neque frugiferum in agris: nihil in horreis congestum: nihil in oppidis munitum: nihil expositum in Emporijs: nihil in Portorijs sepositum: nihil pudicum in gynecæis: nihil sanctum in templis, aut arcanum esse pateretur: cumque, qui tam multis, tamque latè peruagatis mederetur incommodis, haud sane facilè quemquam optimi parentes, sapientissimique Pontifices reperirent: Vnus, vnus Flaminius inuentus, ac delectus est: cuius integerrimæ fidei, diligentiæ, constantiæ, celeritati, tantum munus impositum, ac demandatum potissimum vellent. Itaque cum imperio, ac potestate Flaminius in prouinciam primoquoque tempore profectus quantum Pō-

tificiæ

tificiæ ditionis à ſupero protenditur ad inferum mare, cum expedita manu iuuenum impigerrimorum incredibili celeritate peragrauit. Peragrauit autem ? immo cuſtodiuit. Cuſtodiuit dico? immo ſeruauit. Tres illas per omnem Italiæ longitudinem, latitudinemque conſtratas, atque illuſtres vias, ante vltro, citroque commeantium frequentia nobiles, tunc latronum cædibus infames : à ſupero mari Flaminiam, Aureliam ab infero, Mediam Caſsiam, paſsim nequaquam leuibus pugnis cum ſicariorum agmine commiſsis, infeſto latrocinio liberauit. Foroliuienſibus, Rauennatibus; Ariminenſibus oppreſſa graſſatorum manu non modo præſens periculum cladis, ſed etiam futuræ ſuſpicionis omnem ademit metum. Picenum agrum, vnum ex omnibus maximè frugiferum, & quæſtuoſum, creberrimiſque oppidis, ac vicis notatum, atque diſtinctum, quem non ex inſidijs pannoſi pauci furunculi: ſed luce palàm innumerabilium exulum factioſi principes populabundi percurrerent, diuexarent, diriperent, inflammarent: hoſtibus, ac perduellibus ad vnum occidione occiſis, aut expulſis, incolumem aratoribus ad ſementem, immunem ciuibus ad meſſem, reddidit. continuo Camertes, Peruſinos, Aſinates, Spoletinos, Tudertes, Nucerinos, Narnienſes, Interamnates, Hortinos, Ocriculanos, Amerinos, Faliſcos, Veientanos circumlato victoriæ terrore luſtrauit. Roatinis, ac Nurſinis præſto fuit. Sabinos, & Nomentanos, & Roſcios à prædis, à flammis, à cæde defendit. Cruſtuminis, Aequicolis, Ceninenſibus, Tiburtinis, Lauicanis, Hernicis, Volſcis, Priuernatibus, Veſtinis agros à populationibus, à direptionibus oppida conſeruauit. Obtruncatis latronum ducibus, aut eiectis; agmine co ncilo, & diſſipato campis fertilitatem frugum, oppi-

oppidis vilitatem annonæ; Romæ ſecuritatē Ciuium, tranquillitatemque reſtituit. Proh Deum immortalem! tam ſingularem tantæ virtutis felicitatem, tam incredibilem animi magnitudinem, tantam diligentiæ celeritatem, adeo omnium commodis expoſitam, paratam, oportunam integritatem ac fidem: non inſatiabiliter amplexaretur in viuo: non exquiſitis honoribus in mortuo Roma decoraret? Maxima quidem hæc, & maximarum beneficia ſunt virtutum Quirites: quæ tacitis vniuſcuiuſque veſtrum incluſa pectoribus: & paſsim omnium Ciuium, externorumque iam peruulgata ſermonibus, nullam ad notitiam veſtram, nullam ad opinionē ceterorū, nullā ad memoriæ famam, expectare videntur commendationem orationis meæ. Atqui, cum hæc ipſa, quæ Flaminius pro Romani nominis dignitate ſapienter, fortiter feliciterque geſsit armatus: commemoranda maximè iudico: tum illa, quæ tacitus in fructu certaminū ſuorum, hoc eſt, in patriæ quiete geſſit tradenda poſteris, proponenda iuuenibus ad exemplum puto. Scitè Poetarum princeps in Achillis clypeo argumenta certaminum, emolumenta pacis, Religionis ornamenta cælaſſe viſus eſt, artificio, quo ſolet ignobilium Deorum: ſic tamen vt planè quid a ductore militum requirat, intelligā. Nefas quippe putabat militarem Ducē valere corporis viribus, animi virtutibus non valere. Quem Philoſophorum Homerus imitatus Plato palæſtræ certamina concentu Muſicæ temperabat. Hoc eſt, ad militaris diſciplinæ ferociam à morum manſuetudine temperantiam adiungebat. Barbarum eſt, ſemper ſitire ſanguinē. Inhumanum oculos cædibus paſcere. Bellū diſcordantium hominum feritas, pacem naturæ ſuaſit humanitas. Igitur in accerrimo hoc bellatore

multæ

multæ erant, vt in homine ſemper armato litteræ: multi ſales:multæ ſuauitates. Recordari poteſtis ingenium illius acre, ſed in loco: vehemens: ſed compoſitum: docile, come,ſedatum,iucundum, horarum omnium. Nec ea tantum militiæ decora putabat; Equum flectere: tela ſpargere: caſtris habendis optare campum: locorum diſtantiam oculorum dimenſione finire: vallum iacere ſcienter: ad certum ictum deſtinato librare tormenta: oportune vineas agere: pubem in aciem educere: inſtructa iam acie ſub ſignis habere paratum militem: ordines diſtributo committere: cæſim, punctim,ferire: gladijs cominus, eminus iaculis rem gerere: producere, collatare, procurrere, ſubſiſtere, circuire, reſiſtere, inſtare, diſſimulare, mutare in cornu pugnā:demū laceſſere,fundere, vincere: non hæc inquam tantum decora militi putabat: ſed illa multo magis, ex quibus videlicet, tamquam ex vberibus ſeminibus hæc ipſa militaris virtutis inſignia in Flaminio felicius extiterunt. Quantum enim vacui temporis à belli neceſsitatibus ſuperaret: id non in alea,non in uino, non in circulis effluere temere ſinebat: ad animi cultum, ad ſtudium pietatis, ad conſiliorum arcana reuocabat. Hic ſecum in litteris eſſe: repetere memoriam temporum: nobiliſſimorum ducum exemplis inſtruere pectus; quod animorum, iræque tacitæ plenum omnem exinde ferociam in diſcrimina præliorum differre poſſet: fortiſſimum in acie futurum ratus, qui eſſet ante aciem modeſtiſſimus. Viros militiæ natos; quales eſſe Romanos decet, factis magnos ad certamina verborum rudes vires corporis ad animi virtutem,animi uires ad contentionem corporis euocare. Nec primis duntaxat labris,ut fermè fit,prima litterarum elementa guſtauerat: ſed omnibus

nibus imbutus artibus, quibus tenera nobilium ætas ad omnem honestatem informari solet: quæ facile percepisset adolescens, iucundissimè recolebat senex. Quicquid à Mathematicis oportunè caderet in rem suam, habebat in numeratò: satis gnarus plus Archimedis artificium profuisse, quam M. Marcelli victoriam obfuisse Syracusis. Phocionem, & Themistoclem legerat: Meltiadem, & Epaminondam acceperat: Pyrrum, Alexandrũ, Agesilaum, Polopemenem norat à Mathematicorum radio, atque puluere profectos in castra magnam sibi gloriam rei militaris scientia comparauisse. Iam è Physicis, è Poetarum carminibus, è laudationibus Rethorum, ex Historiæ monumentis quicquid hausisset, (quid autem ille non hauserat?) vsurpabat in loco. Quæ temperandis moribus Ethice præcepta tradit: quod moderandis ciuitatibus frugiferum in Politicis esse didicisset: id consilijs destinatum, temporibus diuisum, moribus expressum in vtriusque fortunæ tempus, in vitæ consuetudinem, vsumque referebat. Parabili cibatu, quem fortuito miles occupasset, constare militiam dicebat: nec audebat vituperare Grammaticos, qui Maronis Aeneam reprehenderent: quod is militaribus epulis in deserto littore præter assam ferinam, obsonasset aliter famem & aqua feruenti subacta quædam alia condimenta quæsisset. Quod in eo genere sequeretur, acceperat ex Homero puer. Igitur adolescentulus ante Naupactæam victoriam nisi iussus à Parentibus ad cibarium panem nihil addebat. Prælusionem militiæ cogitabat: & Castrensem disciplinam asperi victus illa quasi velitatione iam tum informabat domi. Quo facto duplex interim operæ pretium habebat: nam & vim mentis ad pudicam animi firmitatem illa siccitate

D corpo-

corporis: & iuuentam ad duritiæ militaris experientiam obdurabat. Qualem autem in somno probum militem vellet expresserat apud eumdem poetam ex Diomede duodecim annorum puer. Quoties illum intempestæ silentio noctis id ætatulæ puerum clam parentibus è Lectulo delapsum, humi strato tapete cubantem, galea, pro puluillo subiecta ceruici, serò tandem inuitus occupabat sopor? Quoties Propertia mater honestissima fœmina filium sic repertum pro imperio redire cogebat ad culcitram? cui tamen acrior fuit gloriæ morsus, quam imperij materni metus. Igitur idem pueritiæ institutum illi mansit in omni vita. Somni modicus, gloriæ nimius ad multam noctem vigilabat: in in lucubrationibus, in commentationibus erat: operi diurno consilia noctis addebat. Fugam solis ingenij lumine, somni tempora vigiliarum prorogatione carpebat, quatuor ad summum horarum, eaque leuissima quiete contentus. Credo dictum illi M. Catonis sapientis hæserat; quod etiam video placuisse grauissimis Christianæ disciplinæ viris: negantis eum in virum magnum euasurum, ac reipublicæ salutarem: qui cogitationes animi somniculoso silentio sepultas, ac languore perpetuæ noctis obrutas nunquam ante diluculum excitaret. Itaque semisomnos illos, ac semiuiuos appellabat, quibus solemnis mos esset ex æquo distribuere vitæ alteram partem diurno labori, quieti nocturnæ alteram. Iam in sermone diligentia quædam erat indiligens: facilis explicatio: sedata, liberalis, integra, Rethorum incorrupta delicijs: suo quodam, ac natiuo lepore dulcis: nulla tumens volubilitate numerorum: non exquisitis adstricta verbis: pondere sententiarum grauis: horridior cum venustate: non suis vana laudibus,

non

non crimine aliæno læta: non in ancipitem intelle-ctum, ambiguis suspensa sententijs: qui nihil præter turpitudinem timeret: aut cuperet, præter honestatem cur simularet, aut dissimularet, caussæ nihil erat. Militarem animũ oratio militariter animosa decebat: qualem in Principe laudabat Socrates: in Cyro descripsit Xenophon. Aequitatis idem, si quis alius, & veritatis apprime tenax. Argumentum id esse magnæ mentis, & heroicæ libertatis indicium docuit Aristoteles. Seruilis ingenij mendacium in obnoxijs animis oriri facillimè: corruptum libidinibus animum, & admiratione deprauatum inanium rerum extra rationis imperiũ, vagum primo deserturam veritatẽ sententiam deinde consiliorum constantiã, tum integritatẽ morum, postremo dictorum fidem. Religionem autem in Deum singularem, pietatem in suos, comitatem in Ciues, humanitatem in hospites, liberalitatem in egenos, clementiam in supplices, mansuetudinem, facilitatẽ, lenitatem in omnes, in promissis constantiã, in rebus contractis fidẽ, in contrahendis diligentiã adhibebat tantam; quantam in Milite non requireres: in Duce vix inuenires: in sapiente suspiceres. Iam vero si Flaminij quoq. formã oris posteris nosse curæ erit; statu sublimis, ac rectus haud supra communẽ magnitudinis modũ ad auctoritatem imperij compositus, & apta descriptione membrorũ, & firmitate laterum scitissimè cõpactus, ac strenue cohærens sibi præstantiã animi figura corporis exprimebat. Quippe robusti corporis honesta species, ac liberalis incessus vultu, gestu, cæteroque figuræ ductu leuitatem omnem à se reiecerat muliebris elegantiæ latissimo thorace pectus animæ magnæ plenissimum. Elata ceruix, humerorum tractus æqualis, consentientesque lacertorum thori, spe-

ctabilem viri dignitatem venerationi dabant. Item oris iucundus color ſubrutilo ſanguinis flore ſuffuſus. Oblonga facies, nec exhauſta. Lata frons, & explicata: ſupercilijs leuiter ductis, ac penicillo quaſi deſcriptis. Oculorũ grandes orbes, perſpicuè ſubnigri, pene ſubcæſij: letum lumen: coniectus acer: in tranquillo feſtiuus: ſi quando ſeueritatis aciem exeruiſſet, terrore formidabilis, plurimum lenitatem, clementiã; beneuolentiam promittebat. Cæterum ornatus haud abhorrens à populari. Capillus ſtrictim, ac per pectinem æqualiter attonſus, productiore barba, vberi crine, colore ſubfuſco. Prorſus vt ex habitu, cultuque corporis, qui tacitus eſt index animorum ſedatum virum facile crederes; fortem facilius diceres. Adeo dignitas oris famam virtutis impleuerat. Idem deuinciendis animis ſuprà quam credi poteſt, naturæ quodam artificio factus, ingenij liberalitate, comitate ſermonis vltrò ſtudijs adcedentium oportunus. Vidiſſes: amaſſes: audiſſes: blandè ſuadentem optime ſentire dixiſſes. Quos verò ſemel ad eius notitiam natura virtuti quodãmodo lenocinata pertraxerat: eoſdẽ in amicitiæ fide, virtus naturæ ſublandita retinebat. Nunquam ille familiaritates forenſibus officijs copulatas domeſtica morum conſuetudine diremit. Exterior ad eius gratiam aditus iucundior: interior grauior habebatur. Contra quam in Alcibiadis ludo legimus, illi fides non veſtibulum anguſtius, quam conclaue ſacrauerat. Intima ſententiarum, arcana morum opinioni conſentiebant: conſtantiæ, fidei, veritatis erant. Itaque nulli familiarium reconciliatus eſt: neminem ex amicis læſit vnquam: læſus omnem ſtatim offenſæ memoriam obliuione contriuit. Ac nequando gratia recolligenda foret, cautum illi, prouiſumque

erat

erat. Ducebatur ratio dignitatum: temporum discrimi na notabantur :honor auribus :honor oculis habebatur: quod offensiones amicorum vitari facilius diceret, quam sanari. Quo fiebat, vt ex ijs, quos dilegisset à se neminem dimitteret: & in amicitia, quod prouerbio fertur, calculum reduceret nunquam. Et ille quidem optimos sibi semper adiungere studebat: si quem autem parum idoneum reperisset: eum paulatim vsu familiaritatis ad suum sensum, hoc est, ad exẽplum bonorum formabat sibi: tanta verò fuit erga propinquos indulgentiæ caritate. Tanta suauitate morum: vt cũ omnibus æque carus, ac iucundus esset: omniumque ipse consuetudine iucundissimè frueretur: mirum videri debeat illum eorum conuictu, quo tantopere delectaretur, tamdiu carere potuisse. Nimirum domesticum desiderium patriæ caritate vicerat: non ignarus incolumitate reipublicæ necessitudinum omnium priuata nomina contineri. Ex illustri verò nobilitate factionum principes adolescens ante Naupacti discrimen coluit nobilissimos, obseruauit maximè bellicosos. Nec, vt adsolet, temere cum pacis seductus in partes: sed vnus æquè diuisus in omnes considerată singulis libera salutationum, ac deductionum tempora deferebat, sic, rerum, vt militarium vsum ex ijs ipse reposceret. Ita cum vnicuique diligentiam redderet. innocentiam ex omnibus vindicabat, ac se reseruabat sibi sacrorum quoque præsulum obseruantiæ deditus vrbana togatæ seruitutis officia non indiligenter, & moderatione quadam obibat: magis adeò non vt omitteret: quam vt anxiè non omisisse videretur :cum & meliorum reuerentiam nullis adulationibus contaminaret: & ad potentiorum limina, quod difficillimum est, obsequentem veritatem adduceret;

nec

nec exueret libertatem. Nihil illi quæstuosum: nihil præter honestatem admirandum. Nec ambitio falsum illum fieri subegit: magisque vultum, vt ille ait, quam animum bonum habere. Satis illi magnum meritum stipendium erat: si cum principibus diligentem operam dependisset: ipse fidem in conscientiam reciperet à se nullam officij partem fuisse præteritam. Auream illam vestri Demosthenis vocem animo combiberat: conscientiam virtuti satis amplum Theatrum esse: gratuitamque probitatem omni mercede potiorem. Sunt, qui militaribus ingenijs ferociæ plurimum, moderationis minimum inesse credant. Opinioni plerumque non incredibili locum gregalium militum intemperans consuetudo dedit. In Flaminio discreta iudicijs, consulta sententijs, finita temporibus hæc erant. In conflictu ferociam, in victoria modestiam vsurpabat: in cognoscendo diligentiam: in deliberando consilium: constantiam in agendo. Vultus in aduersis rebus idem, non secus atque in secundis. Eadem consuetudo rerum: animi tenor idem; ac perpetuus ordo vitæ. Curarum tantummodo vices, remissionumque diuisæ. Militum conuentibus, & litibus æstimandis grauitatem, intentionem, seueritatem, sæpius misericordiam commodabat. Vt officio satisfecisset, posita potestatis persona comitatē, modestiā facilitatemque repetebat. Hæc indita naturæ bona: superiora necessitas temporum circumdederat. Nec illi, quod vsu rarissimum, aut auctoritatem clementia deminuit: aut clementiam decerpsit auctoritas. Pecuniam, quam nemo sapiens concupiuerit, ambiguum an aspernaretur fastidiosius: an magnificentius erogaret. Iam fidem maritalis thori nunquam temeratam: certos è casto coniugio liberos: animum pudoris custodia septum:

ptum : arctè contentam, constrictamque licentiam voluptatum: sensus denique libidinum nuncios libere vagari nunquam permissum referre : alijs in medio vulgaris honestatis officio magnum: in tanto viro cæterarum fuerit iniuria virtutum. Vtinam, quàm ille cæteras animi labes, tam iracundiam habuisset in potestate: virũ omnibus laudibus cumulatissimũ haberemus. Eius tamẽ improuisum impetum non inexorabilis placabilitas molliebat. Et quoniam subito erumpentem anteuenire consilio non poterat: quàm citissima pœnitentia reuocatum intra præscriptum redire cogebat. Ignoscendum & hunc dices, si cogitaueris hunc ipsum multis, atque præstantibus uiris communẽ cũ Flaminio fuisse nobilissimosq. Philosophos, inque ijs Aristotelem Philosophorum facilè principem in heroicis laudibus iracundiam inter virtutis instrumenta numerantem. Scio non nullis Flaminij suauissimum ingenium attentius considerantibus mirum videri: qui fieri potuerit, vt tantus in eo, tamque pertinax impetus gloriæ militaris exarserit: hoc præsertim statu rerum, quo Roma Christi virtute felix, & diuturno silentio bellorum desueta maiorum triumphis se se per tot annos in Italiæ tranquillitate composuit. Quid nisi quoniam huc eum temporum disciplina non impulit, natura deduxit? Enim vero quod in Dorienses à Polycrate iocosè dictum accepimus: idem in Romanos homines non absurdè conferri potest, vt enim Dorios, à quibus canendi Doricum artificium, & repertum, & nominatum est: Polycrates dicere solebat: omnes quidem nasci musicos: nisi quid eorum obstrepat auribus, vt naturæ vocem, ac se potissimum ipsi exaudire non possint : itidem Romanum propagatione generis bonum militiæ gigni dici-

dicimus, nisi suapte sponte sic futurus alienis protinus artibus occupetur: vt naturæ disciplina reclamet. Vel quod is est Latini Cæli tractus,& plaga mundi: ea Romæ positio, atque sedes: cæteraque naturalium necessitudo caussarum, vnde genitalis ducitur origo vitæ:vt vitalem ex ijs spiritum haurientibus, illiuscemodi vim sanguinis,ac pabulum animale sortitis indita simul semina præstantis animi flammam laudis auidè corripiant, facillimèque excitentur ad æmulationem operum, & ad speciem gloriosi laboris: vel quod ab incunabilis Vrbis,satus,atque ortus gentis ex parte Martius est paternus: ex parte durum à stirpe Lacedemoniorum, ac Sabinorum maternum genus, ijs connubijs Albanorum sanguine permixtum proditur: quibus sponsalia rapinæ dederint: nuptialia tumultus: generos iniuria: vindicta soceros: procreationem arma: victoriæ fœdus: æternitatem ex ijsdem initijs continens diuturna cum strage regnorum vsurpata felicitas. Huc adcedit temporum testis,& nuncia vetustatis historia Romanorum ad multo maximam partem memoriæ consulens. tum carmina nobilium Poetarum de Quirini populi triumphis decantata Vulgò.tum cætera litterarum immortalia monumenta maiorum vestrorum inscripta victorijs. Hoc quoque pristinæ gloriæ bustum: hic vetustatis non dum euanescentis aspectus: hæc in disiectis male sibi superstitis antiquæ famæ reliquijs sepulcralis imago magnis veterum nominibus, ac trophœis insignita passim nonnullum ad imitationem generis in magnis ingenijs momentum habet. Nec sanè paruum esse dixerim, quicquid illud demum est, quod è parietinis hisce prioris Vrbis intermortuæ cicatricibus, atque ex hoc semisepulto Romæ cadauere generosum

rosum quiddam, & quasi bellicum spirat. Quamuis enim in alto puluere victoriarum illa latè resonans flamma consederit: victorum tamen memoria suorum funere triumphorum contecta, nec dum extincta, si paululum agitetur intermicat; ac quodam quasi vapore fugientis gloriæ recalescit cinis. Vt quo te cunque conuerteris, ex hisce monumentis præclara rerum memorabilium oculis obiecta species, obuersetur animis: quæ te quotidie maiorum tuorum propemodum vocibus appellet: ac velut ardentibus tædis, & dormiscentem excitet, nec patiatur consistere vigilantem. Hæc omnibus vulgo proposita tantam in quoque vim habent ad studium armorum: quantum is à cæteris curis vacuus impetum naturæ sequi potest: vt posterorum consilium maiorum ingenio ne repugnet. Flaminium quidem vt demonstrauimus, integrum adhuc adolescentulum, nullisque rerum alienarum occupationibus impeditum, eundemque magnis corporis, maioribus animi viribus præditum, & quod caput est, domi pudice semper à Parentibus eductum ac liberaliter habitum: vel ex ipso litterario ludo pugnas, & castra meditantem; ea, præter hæc incitamenta priscæ virtutis, excepit ætas: quæ memoriæ nostræ proxima Gallorum Hispanorumque certamina super imperio consequuta non paucis tum abundabat virorum fortium vel opibus vel exemplis. Hærebant in oculis illa præclara Romani nominis lumina, quæ ne nũc quidẽ post occasum illustrare posteros desierunt: M. Antonius Columna, Octauius Pater, Alexander filius Farnesij: Paulus Vrsinus, Sforzia sanctæ Floræ fortissimi Principes, antiquitate generis, rerum gestarum fama veterum cuilibet comparandi. Veris vbique sermonibus virtuti consentiens fama ce-

lebrabat Sabellios, Cæsios, Vitellios, Cæsarinos, omni bellica gloria præstantes. Ipse Ciuium inlustrium, vt quisque fortissimus habebatur, consuetudinem appetebat maximè. Comites obseruabat: colebat Maximos: Cincijs amicissimus erat: Capisucchis familiarissimis vtebatur. Neque despiciebantur externi. Laudabat Strozios: Corneas mirabatur: Vicecomites norat: Aragonios non ignorabat: Balleoneos, Aurias, Piccininos, Culleones, Guisios, Consaluos Copiarum duces ætate superiores, ipse suppar audierat Italiæ recentissimis, quà factionibus, quà cladibus inclitos magnum ad posteros nomen sibi quæsiuisse belligerando. Horum Flaminius tot, tantorumque ducum, & ciuium nunc inflammatus exemplis, nunc adhortationibus excitatus, & naturæ ductum, & patriæ vocem haud grauatè secutus est, & auspicium virtutis, & omen ætatis. Et illi quidem bellandi studium natura, Ciuitas exemplum, disciplina virtutem dedit; materiam audacia perditorum: oportunitatem religio, felicitatem Deus. Militiæ dilectus est ætate militari non dum annum duodeuigesimum ingressus: ipso primum inuito parente Mario Delphinio frugalissimo viro: tum vix consentiente: postremo etiam cohortante, posteaquam optimæ filij naturæ virtutē, & felicitatem non defuisse vidit: qua tempestate communibus opibus, auspicijsque Romanorum, Venetum, Hyspanorumque cum Selymo Turcarum Tyranno in Ambracio sinu Classe certatum est. Maritima rudimenta terrestre continuo incrementum excepit Belgicum, Germanicum, Illyricum, Pannonicum in magna bellornm varietate versatum. Ad hæc ex interuallis, atque inducijs armorum domum Italiæ voce reuocatus exteris ornamentis non ignobilia decora

dome-

domeſticæ virtutis adiecit. Prouinciarum incendia, reſtincta: latrocinia non ſemel, ne ſine magnis laboribus oppreſſa: perduelles exciſos: oblatam oppidis lucem: recuperatam quietem. Hæc à me de tanto viro non oratoriè dici: non amicorum gratiæ: ſed veræ Flaminij virtuti dari: facile conſtituet, qui cogitatione recordari volet: quibus illa publicis decorata muneribus: quibus ſummorum Pontificum fuerit cohoneſtata iudicijs: quibus potentiſsimorum Regum teſtimonijs commendata: quibus omnium dilaudata præconijs. Henrici quidem quarti Gallorum opulentiſsimi Regis, vt hunc vnum è multis potiſsimum nominem, ſingulare de Flaminij virtute iudicium, & veriſsimum videtur, & fertur in primis. Venerat Lutetiã Pariſiorũ ad Regẽ Clemẽtis Octaui Pontificis auctoritate Petrus Aldobrandinus Cardinalis de pace legatus. Ad amplitudinem ac ſpeciem honeſtæ deductionis Flaminium habebat in comitatu Regi de nomine iampridẽ, ac de vultu notiſsimum: eam adeo notitiam, quam extremam beneuolentiæ lineam eſſe dicunt, è vicinitate Belgici tumultus fuiſſe reor. Nam neque Belgio finitima Gallia, neq. bellicoſiſsimus Rex proximè magna cum laude Flaminium perdiu depugnãtem ignorare debuit. Redeo ad Legatum. E primo ſtatim congreſſu poſt publica legationis verba, cum oculos ad aſtantem coronam circumtuliſſet fortè Flaminium in cætum nobilium Henricus videt. Agnitum nomine compellat. Et comiter arridens vt humaniſſimus eſt, ac talium virorum cupidiſsimus. Hem quid tandem inquit diſsimulare te vir fortiſsime nunc oportet? & inſcio me Flamini neſcius hic eras? cum dicto dextera prehenſum vltro perquàm familiariter è Turba ſegregat: & ad eos qui circũ adſtabant conuer-

ſus, en, ait vobis antiquiſsimum viri ſpecimen, & verè Romanum: & quo ſua ſi bona non ignoret Roma, longè magnificentius, quam ſuis illis Marcellis, Scipionibus, Maximis gloriari queat. At enim illis huiuſce virtutes: huic illorum tempora defuerunt. Quod ſi paribus honoris, & poteſtatis auſpicijs, huic viro bellorum terrorem liberè circumferre licuiſſet: non illi felicitate, quam hic virtute latius Romani nominis amplitudinem & fines imperij protuliſſent: atque id genus alia de Flaminio Rex executus non ante dicendi finem fecit: quam ſuis illum laudibus erubuiſſe ſenſit. Conſecutæ deinceps beneuolentiæ ſignificationes: amplexus: ſeuocatio liberi ſermonis. Epularis accubitus: Sympoſiorum ioci. Grauiſsimum tanti Regis teſtimonium, quid nos attinet exornare verbis? qui ſi militarium rerum ſcientia ſpectetur: omnium omnis memoriæ regum ſcientiſsimus eſt: ſi firmitas animi: conſtantiſsimus: ſi vis ingenij: ſolertiſsimus: ſi certaminum vſus: exercitatiſsimus: ſi conſilium: conſultiſsimus. Qui plura bella ſuſcepit, quam alij geſſerunt: plura confecit: quam cæteri ſuſceperunt: genere maxima: contentione laborioſiſsima: diſcrimine difficillima: complexione partium implicatiſsima: loci propinquitate domeſtica: temporis diuturnitate longiſsima. Nam de fortunæ varietate quid dicā? tāta per omnē ætatem rerū vicisſitudine circumactus eſt: vt nemo, quod equidem ſciam, neque maiore, neque diuturniore iactatus fuiſſe memoretur. Euectus vero diſcriminum is demū fuit: qui tantam animi cōſtantiam, & conſilij prudentiam decebat maximè: & qui vt omnium expectatione felicior: ſic præcellentiſsimi Regis ſingulari virtute nequaquam maior, vel ipſorum hoſtium æſtimatione, licet fortunatiſsimi felicitatem

ſupe-

ſuperauerit: inuictiſſimi magnitudinem animi non æquauit. Num igitur dubitare poſſumus, quin eximia, ſingularia,diuina fuerint in Flaminio præſtãtiſſimarũ ornamenta virtutum: quem maximus omnium cõfeſſione Rex,& omnibus omnis laudis inſignibus ornatiſſimus, tam inſignitè præter cæteros, & quidẽ verbis ampliſſimis in eo cætu nobilitatis ornauerit? Sed nulla veſtro iudicio grauior videri debet auctoritas Quirites: qui ſanè quàmhonorificentiſsima teſtificatione publici mœroris(quem honorem ad hanc vſq. diẽ non niſi pauciſſimis admodum tribuiſtis) ſtudio ciuiũ obtemperandum:obſequendum beneuolẽtiæ veſtræ:memoriæ clariſſimi Viri ſeruiendum putaſtis. Atqui Vir optimus,mortis iuxta,vitæque contẽtor; cum iam admoriendum vicinus teſtamentum conderet, quæ viri modeſtiſſimi moderatio fuit, diligentiſſimè cauerat, nè Delphinius hæres propiquus,affinis,ſiuè quis alius terræ põdus inutile(ſic enim corpus appellabat ſuum honẽſtiſſimis cicatricibus inſignitum) ſumtuosè ſepeliendum curaret, quã vos animi modeſtiam,ac demiſſionem inuicti pectoris admirati nihilo tamen minus teſtamenti fidem,vltimam grauiſſimi viri voluntatem irritam eſſe voluiſtis. Aequum credo iudicaſtis in condeçorãda publica virtute priuatæ Familiæ legibus arbitrium patriæ non teneri. Igitur quod nobis è tanto viro reſiduũ, quod in Flaminio mortale fuit ex Senatus Conſulto, ciuili celebritate luctus intuliſtis in Familiæ ſepulcrum: vt cuius animum tot heroicis virtutibus inluſtrem in viuo corpore cupidiſſimè dilexiſtis:memoriam in extincto publicè cohoneſtare poſſetis:vnice viuum amaſtis: mortuum communiter extuliſtis:communiũ meritorum,vt gratia communis eſſet: leuis,ſi cũ deſiderij veſtri magnitudine conferatur:

si vestrorum iudiciorũ consuetudo cõsideretur grauis. Tribus tantum copiarum ducibus vestro decreto id memoriæ beneficium ante Flaminium reddidistis. Honorem neque vulgarem,neque vulgatum nunc quartum in Flaminio reuocastis. Consuetudo non est,quæ tã infrequenter redit: & quæ non nisi perpaucissimos spargitur excellentes viros. Potest eximium,singulare, nouũ,inusitatum videri; quod à vobis ità consideratè, nec nisi summis viris,idque perrarò datur. Numquam istũ honorem vester ille Numantiæ victor in vestro Capitolio superbè repudiasset: quod in Atheniensiũ Pritanæo fecisse legitur,cum statuã illi publice decernentibus inter innumerabiles Græciæ principes,diceret,se non amare gregalem. Itaq. Flaminio vestro publicũ in æde funus, publicũ in arce monumentũ inter summorũ Ducũ tria Capitolina decora decreuistis: vt eorum esset apud gratissimos Ciues honor memoriæ coniunctus:qui communi Patriæ magna pacis ornamẽta, magna belli societate bellorum virtutũ similitudine, pari felicitate peperissent. An quæso nisi augustior quædam, & solito more maior huius Viri species in vestris animis insedisset:tam honorifica Quirites,tam inusitata de cohonestãdo Flaminij funere, ac nomine iudicia fecissetis?uoui grauitatem,moderationem, prudentiam vestram. Non fecissetis.

Quæ cum ita sint, quoniam, vt initio dicebam,virorum optimè de Rep. meritorum, honorificentissima commendatio virtutis ad posteros est imitatio posterorum:è vestris iudicijs, ex hoc funebri testimonio ciuiliũ exequiarum expressius, quàm ex mea laudatione Romani iuuenes Flaminij clarissimi ciuis exẽplum petent. Habet, habet à vobis Quirites propositum specimen ciuilis honestatis: ex quo sibi domi, militiæque

Romana iuuentus ad Flaminij recordationem inuitamenta virtutis, & laudis incitaméta depromat. At me breuiter hæc de iuuentutis honestate, deque Flaminij vera celebratione dicentem, & dicere plura conantem haud sanè mediocriter perturbat huius pueri vel solitudo, vel indoles: quem vnicum nobis magnæ suæ mētis Flaminius hæredem reliquit: miserū me: nec oculi sustinent miseram in filio, quam fèlicem desiderāt similitudinem ingentis Patris: & impeditam lacrimis vocem infixus animo intercludit dolor. Igitur cætera Nobilitas ex huius domo paternum heroicæ virtutis hortamentum petet: ipse domesticam hortationem filius à viuo Patre non audiet? miseret me fili præstātis indolis tuæ. Cum facilè venires in omnem laudem Patris: Tibi Pater ereptus est in aditu pulcherrimæ hæreditatis. Hei mihi quāto præsidio domesticæ gloriæ, quanto publicæ dignitatis ornamento cares? Ex ingētis Patris indole, quantum hausisti: quantum amisisti Puer? Quid facias aliud? dignus tu quidem eras, cui Patris ornatissimi viri vita diuturnior ad exactam effigiem istius indolis esset disciplina facilior: qualis esses? quantus euaderes? quem vultum illo suæ, tuæque laudis artifice duceres: si paternæ dignitatis specimen inchoatum à natura viui Parentis artificio perpolires? aliter Deo visum. Dignissimum optimo parente filium orbatum: parentem simillimo filio dignissimū è rebus humanis citius expectato subductum gemini doloris voluit nobis esse monumentum intuentibus imperfectum in superstite filio simulacrum pendentis spei: præsens in mortuo parente requirentibus perfectæ dignitatis exemplum. Quid agendum? moderate feremus, quod necessario ferendum est. Leue fit tolerando, quod deponere non licet. Si bonus animus in re mala

bonum

bonum eſt condimentum mali:quanto melius in re nõ mala condimentum erit?benè de bonis ſentire,neque difficile,neque mortalibus inuſitatum. Maximi Regis imperium, optimi Parentis arbitrium fuiſſe ſcias relictam in ſolitudine pueritiam tuam ad experimentum tui.Quicquid ille ſummus, ille verus, ille Sanctus virtutum Parens: quicquid ſapientiſsimus mundi Conditor,& Magiſter,hominumquè Cælitumque ſempiternus Imperator Deus ex edita diuinæ ſuæ prouidētiæ ſpecula mortalibus euenire iuſſerit: id vt ſapientiſsimè decretum, ſic optimè conſultum ſapientes interpretari ſolent.Conſilia diuina ſic ſunt occulta, non irrita. nobis inopinata:Deò præuiſa ſapienter.Inſtituta ſubamara ſunt: expedita delectant: experientibus ingrata: iucundiſſima iam expertis. Ad animum non ad ſenſum affluunt. Voluptati negata ſanitati ſeruiũt. initium rudimenta latentis virtutis cum particula clandeſtinæ felicitatis:exitus erudimenta virtutis iam eminentis, & totam ac manifeſtam felicitatem exerit. Sũme bonum animum fili. Iam nunc magnus es: quem æqualem adultæ virtuti iudicat, cũ experimento tàm acerbi vulneris à pueris exercet Deus. Hoccine tandē paternum eſt? ætatulam iſtam indolis paternæ, tam difficile Tyrocinium ponere iuſsiſſe? vt amiſſum parentem ante lugeres: poſtea referres? & tam præſenti virtute dares nobis documentum futuræ ſpei? Hem quibus gradibus ad faſtigium patriæ ſimilitudinis, tibi munit aſcenſum Cœleſtis Pater: Infelix Puer è dolore creſcis. in Patris locum ſuccedis è luctu Patris. Hoccine pium? hoccine paternum? etiam. Paternum eſt, ne dubites, fili.Fortunam ex alijs, ex te condiſce virtutem. Mortali parente orbatus,immortali relictus, & commēdatus es. Dignos iſto loco nobiliſsime Puer:

dignos

dignos vtroque parente ſpiritus gere: ſuſtine ſpecimen Flaminij Patris: expectationem Patriæ, commendationem nobilitatis tuæ tuere conſtanter, non induſtrijs, ſed inertibus inimicam. Simul mortuum parentem, ſimul & te mortalem eſſe memineris. Si tuam naturam noueris: negabis inſolentem eſſe calamitatem tuam. Mortales nati ſumus: calamitoſi ſumus: volucris imago vitæ: fugax vmbra concreti pulueris: fugitiui temporis ludibrium: palæſtra mortis. Communis omnium conditio, priuata videri non debet. In hæc verba legis antiquiſsimæ, nulloque vnquam tempore antiquandæ, quoad erunt, qui mori poſſunt, neceſsitas humana iurauit: ortum vt occidat: vt aucta conſeneſcant. Naſcimur: viuimus: morimur. Hæc humanarum rerum elementa ſunt. Neceſsitati parendum. Verumtamen ſi teneritas iſtius ætatulæ nondum admittere poteſt ſaluberrimmam hanc adeo robuſtæ ſapientiæ medicinam: ſi propiora naturæ: ſi iucundiora ſolatia tam acerbo vulneri quærere nos oportet: quoniam conferre lacrimas: miſcere gemitus: congerere mærorem miſeris in iucundiſsima parte ſolatij eſt: aut hoc Senatus Populique Romani publico mærore domeſticum lenies: aut nullo lenies. Cum ad memoriam amiſsi Patris ex deſiderio pius, vt fit, in animo tuo recrudeſcet dolor: hæc apud te quæſo fac reputes fili. Senatus Populuſque Romanus communiter extulit Patrem meum, luctu tanto, mœrore tanto, quaſi parentem, non Ciuem efferret. Meum Patrem extulit. S. P. Q. R. & nè quando publica memoria tam egregiæ pietatis interire poſſet: publicum in æde funus: publicum in arce monumentũ Patri meo decreuit S. P. Q. R. O Patriæ ſingularem beneuolentiam erga Patrem meum. O mortui Patris mei me-

mo-

moriam, optimorum beneficio ciuium immortalem. O grauissimi Senatus incredibilem humanitatem. Moriar: nisi beneuolentissimis Ciuibus virtutem Patris imitatione mea reddam. Interim si solatium quæro: paratum habeo lenimentum doloris in Patriæ publico funere: si laudis incitamentum: habeo viuam Patris memoriam in publico ciuium monumento. Hæc tecum ipse reputabis. Cæterum nunquam ego tibi cõmemorauerim iacturam rei familiaris: quam nemo Delphiniorum sibi ne tacitò quidem suggesserit: nec quantum ex amplissimo patrimonio tuo Patris in milites, in hospites, in amicos, in egentes, in supplices heroica liberalitate decesserit. Illud potius recordaberis; ex illa despicientia diuitiarum quantus veræ gloriæ cumulus ad hæreditatem cæteræ laudis accesserit. Flaminio Patri, non pecuniæ sed gloriæ cupiditas in quæstu fuit. Nunquam magnus ille animus militiã occasionem auaritiæ putauit. Inflammatus reipublicæ studio, pecuniæ videlicet parceret: qui non parceret sanguini? Itaque bellicosissimus Pater necessitatibus bellorum addictus, vt haberet vnde militis fidem obstrictam sibi conuerteret ad reipublicæ defensionem: tibi parcendum non fuit: gloriæ seruiendum fuit. Et quoniam à militaribus rapinis ipsius abstinentia singularis: ab ærarijs Principum nimis attenta parsimonia cæterorum non eam quam ingens eius animus caperet: sed quam temporum necessitas iuberet materiam gloriæ præbere videbantur: maiorum tuorum bene parta suæ laudis instrumenta putauit: quo munificentiæ splendore dignitatem Romani nominis, & personam eximij Ductoris egregiè sustineret. Nunc attenuatum patrimonium filio reliquit pater: amplissimam hæredi sui generis hæreditatem ratus, incolu-

mita-

mitatem Reipublicæ: patriæ dignitatem:beneuolentiã Ciuium:Exemplum Patris. Qui constituisset in beneficẽtiæ profusione victigal:exclusis auaritiæ sordibus, auidior amplificandæ tibi gloriæ, quam hæreditatis fuit. Te verò Flamini moderatissime Ciuis, fortissimeque bellator. si mentem tuam, vt spes est, Cælestiũ ordinibus illatam implorare fas est: quadecunq. Cæli parte nos aspicis: honorem tui corporis, Ciuium tuorum beneuolentiam, filij tui solitudinem meminisse par est. Filio tuum animum inspira Pater. Indolem tuæ mentis amplexus redde nobis in hærede Filio dignitatem Patris: redde Patriæ virtutem tuam. Illam, illam redde mentem quamuis magnæ molis capacem:illam veræ gloriæ cupiditatem: illam ingenij vim:illam animi moderationem: illam vtriusque temporis necessitatibus responsuram fidem: illam demum mẽtem tuã, Reipublicæ consulentem. Alio meliore solatio nostrũ tui desiderium lenire: Ciuium hunc honorem alio potiore beneficio remunerari non potes: quam si tuam indolem tui Ciues in superstitis Filij similitudine reminiscantur. Vos autem sacrorum Antistites: vos hominum interpretes ad Deum: quibus ea muneris auctoritas est collata diuinitus: vt animos mortuorum vestris allegationibus ac Sacrificijs expiatos eripere flammis, & ad Cælũ euehere possitis: & si Flaminius Delphinius vestri cum primis ordinis obseruãtissimus Aemiliæ modo præfectus: & Ferrariensium Equitum Magister Ferrariæ decedens è vita mortalitatis curriculum gloriosissimè peractum religiosissimè conclusit: ita ijs, quas commemorauimus virtutibus stipatus: adeo postremis munitus præsidijs Christianorum sacrorum: eo sensu pietatis, ea fiducia diuinæ clementiæ fretus: vt sperare possimus egregium eius animum

omni-

omnibus iam humanæ corruptelæ perfunctum laboribus, maculiſque deterſis, hominum ſuffragijs ad capeſſendum Cæleſtium ordinem non indigere: tamen, quia ſpes hæc; non certa cognitio eſt: & quia mortalibus incerta plerunque conditio mortuorum apud ſuperſtites certum officium debitæ pietatis excludere non debet: ite: Flaminio moderatiſsimo Ciui, fortiſsimo Ductori Chriſtiana iuſta perſoluite. Funebris ſupplicationis inſtituta ſacra repetamus: quibus illi, vel aditum ſalutis expedire licet ad Cælum: vel in Cælo ſummam iam certæ felicitatis augere lucis aduentitiæ vel mercede, vel cumulo. Sentiat à nobis, quam Romani nobiliſsimi Viri nunquam degener animus, ſentire poteſt, in ſupremis ſui corporis opem auitæ religionis ſuæ. Cuius ille Sanctiſsimo quaſi gremio ſuſceptus venerationem optimæ nutricis cum lacte ſuxit: numen caſto pectore complexus eſt: nomen largo ſanguine vindicauit. Nefas eſt illi pia Religionis ſuffragatione non adeſſe, quà licet: qui propugnationem eius laborioſam, & cruentam ſibi depopoſcit: quā nobis fortium armis circūdatis in litterarum, & Sanctitatis otio collocati doctam, ac quietam eſſe maluimus. Equidem Clariſſimi viri memoriæ vocem hanc libentiſsime dependi: quæ mihi quantacunque demum eſt, in Romana libertate compoſito, vobiſcum ope bellatricis huius dexteræ per ſtudia ſecuræ pacis, ac Religionis adoleuit. DIXI.

FINIS.

